

2024-10-03

Referens
Miljö- och hälsoskyddsnämnden
Botkyrka kommun

Mottagare
Regeringskansliet
10333 Stockholm

Yttrande över promemorian Snabbare processer enligt miljöbalken för att stärka det militära försvaret (KN2024/01391)

Beslut

Miljö- och hälsoskyddsnämnden i Botkyrka kommun lämnar nedanstående yttrande över promemorian Snabbare processer enligt miljöbalken för att stärka det militära försvaret (KN2024/01391).

Miljö- och hälsoskyddsnämndens yttrande

Nämnden lämnar följande synpunkter på förslagen.

I konsekvensutredningen saknas helt det kommunala perspektivet. Även om försvarsinspektören för hälsa och miljö (FIHM) är tillsynsmyndighet för försvarets verksamheter kan den kommunala tillsynen påverkas av förslaget. Även konsekvenserna för kommunen i roll som verksamhetsutövare av egna miljöfarliga verksamheter behöver tydligare beskrivas, liksom vad förslaget får för påverkan på den kommunala samhällsplaneringen.

De korta handläggningstiderna som föreslås är naturligtvis positivt och även nämnden arbetar systematiskt med att förkorta handläggningstiderna. Nämnden vill dock i sammanhanget påpeka att det kan vara mycket svårt att hinna sätta sig in i en komplicerad anmälan och bereda och besluta detta i en politiskt styrd organisation – i de fall detta vore nödvändigt. En så forcerad handläggning kan komma att medföra att värdefulla perspektiv inte kan tas i beaktande när kommuner och andra som kan beröras av försvarets verksamheter inte hinner få reell möjlighet att inkomma med yttranden. I ärenden av principiell beskaffenhet eller av större vikt finns inte möjlighet till delegation i enlighet med kommunallagen.

Nämnden anser att det är mycket bra att en tidsfrist införs där det tydligare framgår från vilken tidpunkt tidsfristen för en anmäld verksamhet ska beräknas. En liknande bestämmelse bör införas även för prövningen av icke-militär verksamhet. Med tanke på att det endast är förordningsändringar som krävs för en sådan justering bör det också kunna införas generellt.

I avsnitt 2.1 beskrivs under 17 § att försvarsverksamheterna i miljörapporten ska redovisas dels de åtgärder som har vidtagits för att uppfylla villkor i det tillstånd som gäller för verksamheten och ändrade villkor eller villkor om försiktighetsmått som försvarsinspektören har beslutat om i anmälningsärendet, dels resultaten av åtgärderna. Detta framstår som väldigt otydligt och kan tolkas som att försvarsverksamheterna ska kunna undantas kraven på tillståndsprövning men ändå kunna omfattas av villkor och den rättskraft detta medför, i jämförelse till försiktighetsmått som normalt beslutas i anmälningsärenden. Nämnden anser inte att försvarsverksamheterna både kan undantas från tillståndsplikten, men ändå få villkor med samma rättskraft som vid en tillståndsprövning.

I avsnittet 7.3 om nollalternativ vill nämnden framhäva att en tillståndsprövning också tillgodoser intresset av en allsidig prövning av verksamheter som under lång tid kan komma att påverka både enskilda och allmänna intressen. Nollalternativet innebär alltså inte enbart att en mindre effektiv ordning kvarstår såsom det framgår av promemorian, utan också att positiva konsekvenser av tillståndsprövningen kan bibehållas. I avsnitt 7.4 lyfts riksdagens beslut om en kraftig utbyggnad av försvarets verksamhet. I detta sammanhang kan påpekas att riksdagen och regeringen har beslutat om dagens tillståndsplikt, och bara för att det finns ett nytt beslut om att utöka Försvarsmaktens verksamhet innebär det inte att övriga beslut ska sättas ur spel eller att dessa är otillräckliga eller inte önskvärda.

Vad gäller konsekvenser för människors hälsa och miljön (avsnitt 7.5) antyds att anmälningssplikten kommer innebära ökade störningar av buller. Detta är naturligtvis inte acceptabelt. Prövningsnivån ska inte kunna påverka vilka verksamheter som kan komma att tillåtas och detta argument är i sammanhanget mycket märkligt. Den som drabbas av negativa hälsoeffekter av buller drabbas lika hårt oavsett om bullret härrör från Försvarsmaktens verksamhet som av någon annan verksamhet och det finns ingen möjlighet att genom acceptans minska denna påverkan.

Nämnden saknar även resonemang kring hur det ska säkerställas att försvarsverksamheterna om de undantas från kraven på att utföra en miljöbedömning, i form av en miljökonsekvensbeskrivning (MKB). Det är numera välkänt att vissa försvarsverksamheter medfört stora konsekvenser för hälsa och miljö, bland annat avseende PFAS som, utöver brandövningsplatser, kopplats till bland annat flygfält. Syftet med en MKB är att utreda och identifiera en verksamhet eller åtgärds miljöpåverkan och utifrån detta vidta förebyggande och förhindrande åtgärder för att minska risken för olägenhet för hälsa och miljö, både på kort- och lång sikt. Kravet på MKB ställs på verksamheter där det kan

antas att en betydande miljöpåverkan finns. Det saknas resonemang kring hur det ska säkerställas att försvarsverksamheterna ska utredas i tillräcklig utsträckning om de undantas från kravet på MKB. Med förslaget gällande flygplatser lämnar försvarsverksamheterna till tillsynsmyndigheten att göra bedömningen om betydande miljöpåverkan kan antas och försvarsverksamheterna tycks helt fråntas detta ansvar.

Som anförts ovan har nämnden förståelse för att försvarsverksamheterna har behov av minskade handläggningstider. Av förslaget som presenteras tycks dock det största ansvaret för att handläggningstiderna kortas ner läggas på de prövande myndigheterna. För att säkerställa att miljö- eller hälsointressen inte åsidosätts i en orimlig utsträckning bör förslaget innefatta tydligare krav även på försvarsverksamheterna. Detta innefattar exempelvis att det säkerställs och ställs tydliga krav på vilket underlag som behöver presenteras i samband med anmälan. Det kan inte accepteras att alla andra intressen åsidosätts enbart i syfte att få till en snabb handläggning. Det behöver säkerställas att ärenden kan utredas i tillräcklig utsträckning och att det lämnas utrymme att ställa krav på ett tillräckligt underlag, utan ett alltför snävt krav på skyndsam hantering. Komplexa ärenden eller bristfälligt underlag kan leda till att längre handläggningstider behövs och det kan inte få gå på bekostnad av en rimlig bedömning eller ett fullständigt underlag att handläggningen ska gå fort.

Nämnden vill särskilt framhålla att prövningsnivån inte ska kunna påverka vilka verksamheter som kan tillåtas. För anmälningspliktiga verksamheter ställs samma krav som på tillståndspliktiga verksamheter vad gäller deras miljöpåverkan. Det kan därför vara en åtgärd som endast skenbart påverkar handläggningstiden att anmälningsplikt föreskrivs, om prövningen ändå behöver dra ut på tiden för att det rör sig om åtgärder med stor eller diffus påverkan på många olika intressen, enskilda som allmänna.

Beslut

Yttrandet lämnas genom delegation av miljö- och hälsoskyddsämndens ordförande Camilla Eriksson.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför underskrift.